

Рецензія на монографію “Теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки” (автор - Орел М. Г., д. держ. упр.)¹

Review of the book “ The theoretical basis of public administration in the sphere of political security” (author: Orel M., Doctor of Sciences in Public Administration)

У 2019 році науковій громадськості було представлено монографічне дослідження “**Теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки**”, яке було виконане Орел Марією Григорівною та рекомендоване до друку вченою радою Національної академії державного управління при Президентові України.

Своє монографічне дослідження М.Г.Орел присвятила розробці теоретичних основ державного управління у сфері політичної безпеки. Безумовно, тема є актуальною для науки й практики публічного управління та адміністрування, адже наразі залишаються нерозробленими теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки, зокрема: понятійно-категоріальний апарат дослідження проблем забезпечення політичної безпеки; ідентифікація, класифікація та оцінювання небезпек політичній безпеці при підготовці управлінських рішень; концептуальні засади формування системи забезпечення політичної безпеки; методологія стратегічного планування у вказаній сфері.

Авторка цілком обгрунтовано акцентує увагу на тому, що визначальною характеристикою формування системи забезпечення політичної безпеки має бути здатність визначати та здійснювати моніторинг параметрів, перевищення яких може поставити під реальну загрозу буття (існування) соціуму, передусім зруйнувати його політичну структуру або унеможливити виконання нею основних функцій, які визначають сенс існування держави, серед яких, зокрема: забезпечення державного суверенітету та територіальної цілісності; захист конституційного ладу; дотримання процедур забезпечення правонаступності влади; спроможність впливу на рівні соціального збурення (серед яких недопустимим є рівень, який ідентифікується як соціальний вибух, тобто коли відбувається руйнування владних структур і повалення існуючого політичного устрою). Очевидно, що сьогодні це питання є досить актуальним.

Композиційна побудова монографічного дослідження визначається його метою та завданнями й у повному обсязі відображає логіку викладу наукової думки авторки, основні етапи роботи та отримані результати. Монографія складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, до якого увійшли основні публікації зарубіжних та вітчизняних авторів, присвячені науковим розвідкам досліджуваної проблематики.

Перший розділ присвячено аналізу наукового доробку щодо дослідження державно-управлінських аспектів забезпечення національної безпеки. У ньому систематизовано й узагальнено теоретико-методологічні засади дослідження державного управління у сфері політичної безпеки, розглянуто політичну безпеку, як соціокультурний феномен життєдіяльності соціальних систем. Передусім авторкою на належному науковому рівні всебічно проаналізовано зміст понять “безпека”, “політика”, “політична безпека”, “забезпечення політичної безпеки”, тощо.

Чільне місце посідає обгрунтування положення, що дефініцію “політична безпека” доцільно розглядати не тільки як наукову категорію, а й як визначальний структуроутворюючий чинник формування та функціонування системи державного управління у сфері політичної безпеки, оскільки її забезпечення зумовлює сенс діяльності суб'єктів вказаної системи. Вказана особливість містить також ті чи інші наслідки взаємодії національної держави із суб'єктами, які присутні на міжнародній арені зважаючи на що, існують певні труднощі щодо виявлення, ідентифікації, класифікації та оцінювання тих чи інших явищ у контексті їх розуміння як небезпек “політичній безпеці”. Варто зазначити, що таке трактування змісту дефініції “політична безпека” суттєво відрізняє дослідження М.Г.Орел щодо забезпечення політичної безпеки від наукових розвідок робіт, присвячених даній проблематиці. Варто погодитися з авторкою, що запропоноване нею трактування вказаної дефініції, дозволяє більш ґрунтовно розкрити сутність процесу, під яким науковці, політики та управлінці розуміють “забезпечення політичної безпеки”, “суб'єкти політичної безпеки”, “система державного управління у сфері політичної безпеки” тощо, а також природу процесів, подій та інших чинників, які вони ідентифікують, як національні інтереси у політичній сфері, виклики та загрози політичній безпеці.

Загалом, як свідчить матеріал цього розділу, авторка здійснила досить професійний і необхідний для реалізації мети наукового дослідження аналіз джерельної бази вітчизняних та зарубіжних мислителів, які тією чи іншою мірою займалися дослідженням.

У другому розділі монографії М.Г.Орел висвітлені теоретичні основи ідентифікації та оцінювання інтенсивності небезпек політичній безпеці при підготовці управлінських рішень. Теоретичні основи щодо ідентифікації, класифікації, оцінювання інтенсивності небезпек політичній безпеці є пріоритетним завданням суб'єктів державного управління у сфері політичної безпеки при підготовці відповідних управлінських рішень

¹ Орел М.Г. *Теоретичні основи державного управління у сфері політичної безпеки*. Київ : ТОВ «Поліграф плюс». 2019. 320 с.

щодо адекватного реагування на них. Нею доведена залежність між важливістю забезпечення адекватності відповідних політичних, державно-політичних та державно-управлінських рішень ситуації, яка може мати місце у політичній сфері життєдіяльності суспільства та держави. Акцентується увага на важливості визначення та постійного моніторингу суб'єктами державного управління у сфері політичної безпеки критичних параметрів, вихід яких за допустимі межі може призвести до низки руйнівних та незворотних процесів, зокрема, порушення цілісності політичної системи, втрати її здатності до саморегуляції та розвитку і навіть втрата державності.

Також окреслені когнітивні ознаки суспільно-політичної дестабілізації, як небезпеки політичній безпеці та державності й у цьому контексті здійснено концептуалізацію їх типів та рівнів соціального збурення при оцінюванні небезпек політичній безпеці. Досить ґрунтовно досліджено безпековий аспект взаємозалежності руйнації культурного коду народу та кризи державності в епоху постмодерну та з огляду на це аксіологічно-управлінський аспект дуалістичності єдності загроз політичній безпеці та небезпек трансформації культурного коду народу (нації) та пов'язаної з ним кризи державності в епоху постмодерну.

В кінцевому підсумку, М.Г.Орел досить ґрунтовно, як на наш погляд, дослідила питання пов'язані з ідентифікацією небезпек політичній безпеці, класифікацію та оцінювання їх інтенсивності, як передумови визначення стратегічних завдань суб'єктам державного управління у сфері політичної безпеки.

Третій розділ авторка присвятила обґрунтуванню концептуальних засад формування системи державного управління у сфері політичної безпеки та управлінських рішень її суб'єктів. Зокрема, було визначено її функціональні завдання, концептуальні рамки теоретичних основ формування сучасної системи забезпечення політичної безпеки, розглянуті чинники, які зумовлюють формування системи державного управління у сфері політичної безпеки та функції її об'єктів. Зважаючи, що для державного управління має принципове значення своєчасна підготовка управлінських рішень, які мають за мету зниження рівня загроз політичній безпеці, була здійснена класифікація управлінських рішень щодо забезпечення політичної безпеки у контексті компетенцій органів державної влади України. Визначена взаємозалежність безпеки та стійкості держави в державному управлінні у сфері політичної безпеки.

У четвертому розділі розглядаються методологічні аспекти стратегічного планування діяльності суб'єктів державного управління у сфері політичної безпеки. Дослідження містить наукові положення щодо визначення сутності, мети та особливостей стратегічного планування в інтересах забезпечення політичної безпеки, охарактеризовано підходи та методи стратегічного планування діяльності суб'єктів державного управління у сфері політичної безпеки, визначено принципи, підходи та чинники розробки ефективної стратегії діяльності вказаних суб'єктів, висвітлені концептуальні засади визначення оптимального варіанту Стратегії забезпечення політичної безпеки України.

У п'ятому, заключному розділі дослідження, містяться наукові положення щодо визначення та обґрунтування найбільш значимих для України пріоритетних шляхів підвищення ефективності державного управління у сфері політичної безпеки в сучасних умовах державотворення. Так, М.Г.Орел, обґрунтовує, що одними із пріоритетних напрямів, мають бути: визначення стратегічних цілей у сфері політичної безпеки у контексті забезпечення стійкості соціального порядку; визначення та моніторинг суб'єктами державного управління у сфері політичної безпеки параметрів та характеристик стійкості держав. Крім того, обґрунтована актуальність підвищення професійних компетенцій державних службовців та удосконалення механізмів запобігання та протидії політичній корупції у контексті забезпечення політичної безпеки, оскільки перше є важливою передумовою підготовки якісних управлінських рішень, а друге – зумовлене загрозливим рівнем корупції в системі державного управління України.

Очевидною є наукова та практична цінність обґрунтованих шляхів підвищення ефективності державного управління у сфері політичної безпеки. У даному випадку йдеться, зокрема, про обґрунтування підходів щодо визначення параметрів та характеристик стійкості держави, забезпечення якої є визначальним пріоритетом суб'єктів державного управління у сфері політичної безпеки та удосконалення механізмів запобігання та протидії політичній корупції як передумови підготовки якісних управлінських рішень щодо забезпечення політичної безпеки.

В цілому виконаний нами аналіз роботи дозволяє дійти висновку, що основні положення монографічного дослідження, сформульовані автором у роботі, висновки та рекомендації мають значну наукову та практичну цінність для подальшого розвитку галузі знань "Публічне управління та адміністрування", тому можуть бути корисними для науковців, аналітиків, експертів та фахівців-управлінців, які працюють над вирішенням комплексної проблеми забезпечення національної безпеки.

Рецензент:

О.І.Пархоменко-Куцевіл, д. держ. упр, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування, Навчально-науковий інституту міжнародних відносин та соціальних наук Міжрегіональної Академії управління персоналом

Reviewer:

O. Parkhomenko-Kutsevil, Doctor of science of public administration, Professor, Head of the department of public administration, Educational and Scientific Institute of International Relations and Social Sciences of the InterRegional Academy of Personnel Management